

Handlingsplan för nationella minoriteter i Oxelösunds kommun 2019-2021

Beslutad i kommunkoncernens ledningsgrupp 2019-09-02

Beslut om att förlänga handlingsplanen till slutet av 2022 fattad i kommunkoncernens ledningsgrupp 2022-02-28

Innehåll

1. Bakgrund	3
Grundskydd	3
Utökat skydd.....	3
2. Tidsplan och underlag	4
3. Strategi	4
4. Mål utifrån minoritetslagen	5
5. Förslag på åtgärder.....	5
6. Budget	9
7. Kommunikationsplan.....	9
8. Slutsatser	11

1. Bakgrund

Den 1 januari 2010 trädde lagen om nationella minoriteter och minoritetsspråk i kraft. Några år senare, 2017, var bristerna i efterlevnaden så påtagliga att det tillsattes en utredning om hur lagen kunde förstärkas. Ändringarna i minoritetslagen trädde i kraft den 1 januari 2019. Syftet med lagen är att ge skydd för de nationella minoriteterna, att stärka deras möjlighet till inflytande samt att stödja de historiska minoritetsspråken så att de hålls levande. (2009:724)

Lagen garanterar **ett grundskydd** för samtliga fem minoriteter, sverigefinnar, tornedalingar, samer, judar och romer, i hela landet. Utöver det finns **utökat skydd** för några av minoritetsgrupperna i form av förvaltningsområden för finska, meänkieli och samiska.

Grundskydd

Grundskyddet innebär att minoriteterna och minoritetsspråken räknas i det svenska kulturarvet och har därför särskilda rättigheter på historiska grunder. Det innebär bland annat att:

- Förvaltningsmyndigheter, såsom kommuner och region, ska informera de nationella minoriteterna på lämpligt sätt om deras rättigheter i frågor som berör dem.
- Det allmänna har ett särskilt ansvar för att skydda och främja de nationella minoritetsspråken och ska även främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur i Sverige
- Barns utveckling av en kulturell identitet och användning av det egna minoritetsspråket ska främjas särskilt.
- Förvaltningsmyndigheter ska ge de nationella minoriteterna möjlighet till inflytande i frågor som berör dem och så långt det är möjligt samråda med representanter för minoriteterna i sådana frågor.

Rätt till information

Rätt till språk
och kultur

Rätt till inflytande
och delaktighet

Utökat skydd

Oxelösunds kommun ingår i förvaltningsområdet för finska sedan den 1 februari 2015. Förvaltningsområdet innebär att sverigefinländare har vissa utökade rättigheter i kommunen:

- Rätten att använda finska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med kommunen
- Rätten till finsk förskoleverksamhet
- Rätten till finsk äldreomsorg
- Rätten till att främja, utveckla och bevara sin kultur
- Rätten till samråd med kommunen utifrån finskspråkigas behov

Cirka 15 % av invånarna i Oxelösund beräknas ha finsk bakgrund. Det innebär att drygt 1700 kommuninvånare är antingen födda i Finland eller har en förälder eller en av mor- och farföräldrarna som är födda i Finland. Minoritetstillhörighet är dock en identitetsfråga, som bygger på självskattning och därför finns det ingen exakt statistik på minoriteter. Den som anser sig tillhöra en minoritet har rätt att ta del av minoritetens rättigheter.

I dag (2019) är det 66 kommuner som ingår i förvaltningsområdet för finska. I Södermanland ingår Oxelösund, Eskilstuna, Trosa samt region Sörmland.

2. Tidsplan och underlag

En av bestämmelserna i den nya lagen är att kommunerna ska anta mål och riktlinjer för sitt minoritetsarbete. I Oxelösund samlas underlaget till planen genom workshops och ett öppet samråd. Även förslagen från den länsgemensamma konferensen ingår i materialet.

6 februari	Länskonferens för politiker och tjänstepersoner
28 februari	Workshop 1 för politiker och tjänstepersoner
7 mars	Workshop 2 för politiker och tjänstepersoner
11 mars	Öppet samråd för kommuninvånare
April	Sammanställning av materialet till ett första förslag
Maj	Synpunkter på förslaget
Juni	Beslut om strategi och handlingsplan

3. Strategi

Från förtryck och okunskap till positivt bemötande och synliggörande. Samtliga fem minoriteter har funnits i Sverige i hundratals år och levt sida vid sida med majoritetsbefolkningen. I vågorna av språkpolitiken "ett land, ett språk" som fick sin början på 1800-talet fick minoriteterna dock svårare att tala sitt språk och utöva sin kultur. Diskrimineringen gick så långt att barnen förbjöds tala sitt modersmål på skolorna och minoriteterna framtogs även andra grundrättigheter.

Allt detta har satt sina spår och många familjer bär på trauman som överförs från generation till generation. Att minoriteterna nu har fått ett officiellt erkännande innebär ändå inte att historien kan glömmas. Det tar lång tid att bygga upp självkänslan och stoltheten på nytt. Tack vare nya generationer som inte själva upplevt förtryck är det dock på god väg.

Strategin för minoritetsarbetet i Oxelösund har utgångspunkten i historien och målet är att motverka diskriminering och stärka grupperna. Detta nås genom att medarbetarna på kommunen får god kunskap om de nationella minoriteterna samt hur de kan bemötas på rätt sätt. En annan viktig ingrediens i strategin är positivt synliggörande vilket kan ske såväl internt i organisationen som externt mot kommuninvånare. Samverkan och goda ambitioner är nyckelord i arbetet.

4. Mål utifrån minoritetslagen

Det övergripande målet för arbetet med nationella minoriteter i Oxelösund är att **tillgodose rättigheterna som minoriteterna har enligt lagen**. Det innebär att kommunen ska:

Allmänt

Grundskydd

- Främja och skydda de nationella minoritetsspråken
- Främja de nationella minoriteternas möjligheter att behålla och utveckla sin kultur
- Informera de nationella minoriteterna om deras rättigheter
- Samråda med minoriteterna och erbjuda inflytande genom strukturerad dialog
- Anta mål och riktlinjer för minoritetsarbetet

Utökat skydd

- Erbjuder kommuninvånare möjlighet att använda finska vid sina muntliga och skriftliga kontakter med kommunen
- Verkar för att det finns tillgång till personal med kunskaper i finska

Äldreomsorg

Grundskydd

- Informera den som ansöker om bistånd inom ramen för äldreomsorg om särskilda rättigheter
- Beakta äldres behov av att upprätthålla sin kulturella identitet

Utökat skydd

- Tillhandahåller äldreomsorg på finska

Förskola

Grundskydd

- Informera vårdnadshavare om rätten till förskola på minoritetsspråk
- Främja barns utveckling av en kulturell identitet och användning av minoritetsspråket

Utökat skydd

- Tillhandahåller förskola på finska

Särskilda mål för minoritetsarbetet i Oxelösunds kommun är att

- öka kunskapen om nationella minoriteter såväl inom den egna organisationen som bland kommuninvånarna
- bidra till ett positivt bemötande
- samarbeta länsövergripande med nätverk och gemensamma aktiviteter

5. Förslag på åtgärder

Utifrån synpunkter och kommentarer på länskonferensen den 6 februari, workshopen den 28 februari och den 7 mars samt öppna samrådet den 11 mars föreslås nedanstående insatser. Insatserna är fördelade på fyra områden: information, service & samråd, skola & förskola, vård & omsorg samt språk & kultur. Tre av områdena har direkt koppling till en förvaltning på kommunen medan den fjärde är mer övergripande och innehåller insatser som berör alla förvaltningar.

Område: Information, service och samråd					
Kommunstyrelseförvaltningen (vissa delar samtliga förvaltningar)					
Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Kostnad 2020	Kostnad 2021	Uppföljning/utvärdering
Inkludera NM i verksamhetsplaner, mål&budget, Agenda 2030	Löpande	KLG, berörda tjänstepersoner	-	-	Årsrapporten
Dela ut information på KF, KS, ledningsgrupper och APT:n	Löpande	Samordnare	-	-	Årsrapporten
Ta fram broschyr om NM:s rättigheter i Oxelösund	Våren 2020	Samordnare	5.000	-	Enkätunders.
Skapa film om NM (samarbete i länet)	Våren 2020	Samordnare	5.000	-	Enkätunders.
Informera på hemsidan om NM (även www.oxelosund.se/suomeksi)	Finns, uppdateras löpande	Samordnare	-	-	Enkätunders.
Utbilda politiker och kommunanställda i NM (föreläsningar, webinarier)	Varje höst	Samordnare	10.000	10.000	Efter utbildning
Informera nyanställda	Löpande	Berörda chefer	-	-	Årsrapporten
Kartlägga personalens språkkunskaper	I samband med annan enkät	Samordnare, HR	-	-	Årsrapporten
Erbjuda service på finska (muntligt och skriftligt)	Löpande	Berörda chefer med hjälp av samordnare	-	-	Enkätunders.
Bilda nätverk för kommunens NM-ambassadörer	Hösten 2019	Samordnare	-	-	Årsrapporten
Arrangera öppna samrådsmöten med politiker och tjänstepersoner som medverkande	4 ggr/år (varannan gång alla NM)	Samordnare	5.000	5.000	Enkätunders.
Delta i nätverk för NM i Sörmland	Regelbundet	Samordnare	-	-	Årsrapporten
Samverka med andra förvaltningskommuner	Samordnarträffar	Samordnare	-	-	Årsrapporten
Benämna finska språket som meriterande i rekryteringar	Löpande	Samordnare och HR	-	-	Årsrapporten
Annonsera i Magasinet, SN samt finska veckotidningar	Löpande	Samordnare	20.000	30.000	Årsrapporten
Översätta information	Löpande	Samordnare	5.000	5.000	Årsrapporten
E-tjänster (innehåll, övers.)	Löpande	Berörda tjänstepersoner	-	-	Årsrapporten
Mat med minoritetsinslag	I samband med nat.dagar	KLF/Kost samt berörda tjänstepersoner	-	-	Årsrapporten
Totalt			50.000	50.000	

Område: Förskola och skola					
Utbildningsförvaltningen					
Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Kostnad 2020	Kostnad 2021	Uppföljning/ utvärdering
Ta fram en plan för förskola på finska enligt skol- och minoritetslagen	Hösten 2019	UF i samarbete med samordnaren	-	-	Årsrapporten
Utveckla och förbättra modersmålsundervisning på NM-språk (t ex nytt material, nya verktyg)	Löpande	UF i samarbete med samordnaren	5.000	2.500	Årsrapporten
Informera samtliga vårdnadshavare om NM	I samband med ansök.	UF	-	-	Enkätunders.
Anlita språkpedagog till förskolan	Finns, ev. större behov bör kartläggas	UF i samarbete med samordnaren	35.000	40.000	Enkätunders.
Ta fram folder om förskola på finska/NM-språk	Våren 2020	Samordnare i samarbete med UF	5.000	-	Årsrapporten
Uppmärksamma NM-dagar (t ex info, workshops, mat mm)	Löpande	Berörda chefer	-	-	Årsrapporten
Skaffa nytt språkmaterial till förskolor, skolor, öppna förskolan	Löpande	Samordnare i samarbete med UF	5.000	2.500	Årsrapporten
Mat med minoritetsinslag	Högtider	KLF/Kost	-	-	Årsrapporten
Totalt			50.000	45.000	

Område: Vård och omsorg					
Social- och omsorgsförvaltningen samt äldreomsorgsförvaltningen					
Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Kostnad 2020	Kostnad 2021	Uppföljning/ utvärdering
Ta fram folder om vård och omsorg på finska/NM-språk	Våren 2020	Samordnare i samarbete med ÄOF	5.000	-	Årsrapporten
Informera samtliga som ansöker om bistånd om NM	Löpande	Berörda tjänstepersoner	-	-	Enkätunders.
Anlita språkombud och - resurs för äldre	Finns	Samordnare, berörda chefer	120.000	125.000	Enkätunders.
Uppmärksamma NM-dagar (t ex info, workshops, mat mm)	Löpande	Berörda chefer med hjälp av samordnare	-	-	Enkätunders.
Anordna aktiviteter för äldre (film, musik, konst, rörelse mm.)	2 gg/mån	Språkombud	10.000	10.000	Enkätunders.
Ta fram en plan för äldreomsorg på finska enligt minoritetslagen	Hösten 2019		-	-	Årsrapporten
Mat med minoritetsinslag	Högtider	KLF/Kost	-	-	Årsrapporten
Totalt			135.000	135.000	

Område: Språk och kultur					
Kultur- och fritidsförvaltningen samt Kustbostäder					
Åtgärd	Tidsplan	Ansvar	Kostnad 2020	Kostnad 2021	Uppföljning
Anordna årlig minoritetsdag (ev samarbete i länet)	Varje höst	Samordnare i samarbete med KFF	10.000	10.000	Enkätunders.
Flagga på NM-dagar	Löpande	Kustbostäder	5.000	5.000	Årsrapporten
Uppmärksamma NM-dagar (t ex info, workshops, mat mm)	Löpande	Berörda chefer	-	-	Årsrapporten
Erbjuda språk-/bopaketer för barnfamiljer	I samband med evenemang	Samordnare	2.000	2.000	Enkätunders.
Anordna flerspråkig barnteater eller motsvarande aktiviteter	1-2 ggr/år	Samordnare i samarbete med KFF	10.000	10.000	Enkätunders.
Anordna tvåspråkigt familjeläger	Varje sommar	Samordnare i samarbete med församlingen	10.000	10.000	Frågor till deltagare
Skaffa ny media till biblioteket	Löpande	Samordnare i samarbete med KFF	3.000	3.000	Enkätunders.
Anordna kulturevenemang (film, musik, utställning, workshops, föreläsningar, teater, mat mm.)	ca10 ggr/år	Samordnare i samarbete med KFF	15.000	15.000	Enkätunders.
Anordna språkkurser för intresserade kommuninvånare	2 ggr/år	Samordnare (ev i samarbete med ABF)	-	-	Frågor till deltagare
Anordna språkkurser för kommunanställda	Vid behov	Samordnare			Frågor till deltagare
Anordna finsk helgdagsfirande	Efter traditionella högtider	Samordnare i samarbete med församl. och föreningar	10.000	10.000	Enkätunders.
Anordna gemensamma aktiviteter i länet	1-2 ggr/år	Samordnare i samarbete med NM-nätverket	10.000	10.000	Enkätunders.
Totalt			75.000	75.000	

6. Budget

Statsbidraget, som kommunen uppbär för arbetet med finskt förvaltningsområde, är avsett att användas till de merkostnader som arbetet med finskt förvaltningsområde innebär och uppgår till 660 tkr per år. Arbetet med grundskyddet för samtliga nationella minoriteter finansieras genom ökning av det generella anslaget till kommunerna. Sedan 2015 har kommunen årligen satsat 100 tkr utöver statsbidraget till minoritetsarbete. Om de ekonomiska förutsättningarna ändras fattar kommunikations- och servicechefen beslut om ny prioritering i samråd med berörda parter.

Område	2020	2021
Information, service och samråd	50.000	50.000
Förskola och skola	50.000	45.000
Vård och omsorg	135.000	135.000
Språk och kultur	75.000	75.000
Samordning	450.000	455.000
Totalt	760.000	760.000

7. Kommunikationsplan

Kommunikationen är en nyckelfråga för att arbetet ska lyckas. Målet med kommunikationen är att sprida kunskap om nationella minoriteter både internt och externt samt information om minoriteters rättigheter direkt till berörda kommuninvånare. Kommunikationsinsatserna presenteras i nedanstående tabell.

Information om..	Service, samråd	Förskola och skola	Vård och omsorg	Språk och kultur
Målgrupp	Kommuninvånare, medarbetare, politiker, andra samverkanspart.	Kommuninvånare	Kommuninvånare	Kommuninvånare, medarbetare, politiker
Kanal	Hemsida, Origo, sociala medier, annonser, affischer, broschyrer, informationsträffar, i samband med andra kommunaktiviteter, Koordinaten och Kommuncenter	Hemsida, sociala medier, annonser, broschyrer, utskick till föräldrar, Kommuncenter	Hemsida, sociala medier, annonser, broschyrer, Kommuncenter	Hemsida, sociala medier, annonser, affischer, kalender Koordinaten, Kommuncenter
Tidsplan	Löpande	Inför varje termin, löpande efter behov	Löpande efter behov	Kalender för ett halvt år i taget, löpande eft.behov
Ansvarig	Samordnare	Samo./UF	Samo./ÄO&SOF	Samo./KFF

8. Slutsatser

Att Oxelösunds kommun ingår i finskt förvaltningsområde innebär för sverigefinländare i kommunen att de har goda möjligheter att behålla och utveckla sitt minoritetsspråk och sin minoritetskultur. Många av kommunens invånare har varit engagerade i frågan under lång tid och att arbetet nu är i gång är resultatet av ett gott samarbete mellan olika aktörer. Det finns redan nu stora behov av att kunna använda finska i kommunens olika verksamheter men det tar tid att bygga upp organisationen så att språkkompetensen finns på alla områden.

Den här handlingsplanen föreslår åtgärder till och med utgången av 2021 för samtliga nationella minoriteter. Enklare åtgärder kan genomföras omgående medan andra behöver förberedas och planeras ytterligare. Varje steg för dock arbetet vidare mot målet att nationella minoriteter ska få alla sina rättigheter tillgodosedda i Oxelösunds kommun samt att alla kommunrepresentanter motverkar diskriminering och bidrar till ett positivt bemötande och synliggörande.

”Det är mycket viktigt att myndighetspersonal som kommer i kontakt med nationella minoriteter förstår syftet med att erbjuda samhällsservice på minoritetsspråken. Ett positivt bemötande från myndighetshåll kan förväntas leda till att enskilde i högre grad kommer att utnyttja sina rättigheter.”

- Länsstyrelsen i Stockholm

Symbol för arbete med finskt förvaltningsområde i Oxelösund